

Кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність

УДК 343.98

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.14598868>

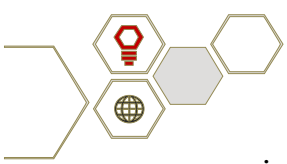
Негласні слідчі (розшукові) дії як об'єкт криміналістичного дослідження

Кікінчук Василь Васильович

кандидат юридичних наук, доцент, директор навчально-наукового інституту № 2 Харківського національного університету внутрішніх справ, 61080, Україна, м. Харків, пр. Льва Ландау, 27, ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2241-6384>

Прийнято: 19.12.2024 | Опубліковано: 29.12.2024

Анотація. У статті наголошено, що під час досудового розслідування кримінальних правопорушень основним робочим інструментом слідчого, дізнавача є засоби доказування, за допомогою здійснюється збирання, перевірка й оцінка доказів. Обґрунтовано, що одним із засобів доказування в кримінальному провадженні є негласні слідчі (розшукові) дії. Підкреслено, що засоби доказування є об'єктом дослідження не тільки науки кримінального процесу, а й криміналістики. З'ясовано, що результативність діяльності зі збирання, перевірки й оцінки доказів напряду залежить від вибору правильної тактики застосування засобів доказування, використання сучасних техніко-криміналістичних засобів виявлення, фіксації, вилучення та дослідження доказової інформації, програмування досудового розслідування тощо. Доведено актуальність і своєчасність розкриття сутності та ознак негласних слідчих (розшукових) дій як засобів доказування через призму об'єкта криміналістичного дослідження шляхом вирішення таких завдань: проведення аналізу наукових підходів до визначення поняття та сутнісних ознак негласних слідчих (розшукових) дій; з'ясування ролі негласних слідчих (розшукових) дій у

процесі доказування в кримінальному провадженні; визначення перспективних напрямів криміналістичних досліджень негласних слідчих (розшукових) дій. За допомогою діалектичного, системно-структурного та формально-логічних методів встановлено, що негласні слідчі (розшукові) дії є різновидом процесуальних дій, які проводяться конфіденційно уповноваженими суб'єктами з підстав і в порядку, визначеному кримінальним процесуальним законодавством, задля збирання доказів у кримінальному провадженні. Встановлено, що основними ознаками негласних слідчих (розшукових) дій є їх приналежність до процесуальних дій і засобів доказування; проведення уповноваженими суб'єктами, за допомогою негласних методів у виключних випадках з підстав і у порядку, визначених кримінальним процесуальним законодавством; пов'язаність з обмеженням прав і свобод людини. Аргументовано, що негласні слідчі (розшукові) дії є об'єктом криміналістичного дослідження. Визначено перспективні напрями криміналістичних досліджень негласних слідчих (розшукових) дій.

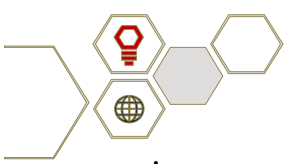
Ключові слова: засоби доказування, негласні слідчі (розшукові) дії, криміналістика, криміналістична тактика, криміналістична методика, слідча діяльність.

Covert investigative (detective) actions as an object of forensic research

Vasyl Kikinchuk

Candidate of Law, Associate Professor, Director of Educational and Scientific Institute No. 2 of Kharkiv National University of Internal Affairs, 61031, Ukraine, Kharkiv, Ave. Leva Landau, 27, ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2241-6384>

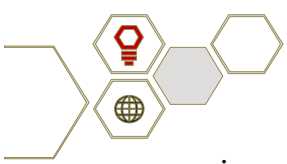
Abstract. In the article it has been emphasized that during the pre-trial investigation of criminal offenses, the main working tool of the investigator and inquirer is evidence, with the help of which evidence is collected, verified and evaluated. It is substantiated that one of the means of evidence in criminal proceedings

is covert investigative (search) actions. It has been emphasized that evidence is the object of research not only of the science of criminal process, but also of criminology. It has been found out that the effectiveness of activities for collecting, verifying and evaluating evidence directly depends on the choice of the correct tactics for applying evidence, the use of modern technical and forensic means of detecting, fixing, extracting and studying evidentiary information, programming pre-trial investigation, etc. The relevance and timeliness of revealing the essence and features of covert investigative (search) actions as means of evidence through the prism of the object of forensic investigation has been proven by solving the following tasks: conducting an analysis of scientific approaches to defining the concept and essential features of covert investigative (search) actions; clarifying the role of covert investigative (search) actions in the process of proving evidence in criminal proceedings; identifying promising areas of forensic research into covert investigative (search) actions. Using dialectical, system-structural and formal-logical methods, it has been established that covert investigative (search) actions are a type of procedural actions that are carried out confidentially by authorized entities on the grounds and in the manner specified by criminal procedural legislation, in order to collect evidence in criminal proceedings. It has been established that the main features of covert investigative (search) actions are their affiliation with procedural actions and means of proof; carrying out by authorized entities, using covert methods in exceptional cases on the grounds and in the manner specified by criminal procedural legislation; connection with the restriction of human rights and freedoms. It has been argued that covert investigative (search) actions are the object of forensic research. Promising directions of forensic research of covert investigative (search) actions have been identified.

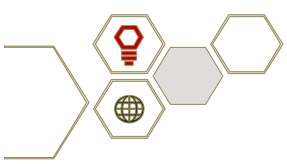
Keywords: means of proof, covert investigative (detective) actions, forensics, forensic tactics, forensic methodology, investigative activities.

Постановка проблеми. Розслідування кримінальних правопорушень – це діяльність, яка поєднує в собі як практичну діяльність з пошуку, фіксації, вилучення та дослідження слідів правопорушення й іншої доказової інформації,

так і розумову діяльність, яка полягає в плануванні розслідування загалом і проведення окремих процесуальних дій, перевірці й оцінці доказів, прийнятті процесуальних рішень і т. п. Проте обидва аспекти процесу розслідування тісно, ба більше, нерозривно пов'язані з доказуванням у кримінальному провадженні, тобто діяльністю уповноважених суб'єктів зі збирання, перевірки й оцінки доказів у кримінальному провадженні. Відповідно, чи не найважливішу роль у забезпеченні вирішенні завдань кримінального провадження загалом і тактичних завдань досудового розслідування кримінальних правопорушень зокрема відіграють засоби доказування як інструменти, за допомогою яких відповідно до ч. 1 ст. 93 Кримінального процесуального кодексу (далі – КПК) України сторони кримінального провадження, потерпілий, представник юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження, здійснюють збирання належної, достовірної, допустимої та достатньої доказової бази [1]. При цьому вимоги до засобів збирання доказів регламентуються кримінальним процесуальним законодавством. Водночас засоби доказування постійно викликають зацікавленість у фахівців з галузі криміналістичних знань, адже результативність діяльності зі збирання, перевірки й оцінки доказів напрямку залежить від вибору правильної тактики застосування засобів доказування, використання сучасних техніко-криміналістичних засобів виявлення, фіксації, вилучення та дослідження доказової інформації, програмування досудового розслідування тощо. Тому цілком очевидно, що засоби доказування загалом і окремі їх різновиди зокрема постійно стають об'єктами криміналістичних досліджень. Не є виключенням із цього правила і такі засоби доказування як негласні слідчі (розшукові) дії. З огляду на що вбачається актуальним і своєчасним розкриття сутності та ознак негласних слідчих (розшукових) дій як засобів доказування через призму об'єкта криміналістичного дослідження.

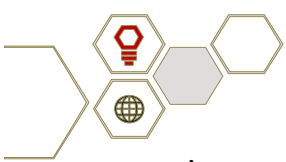
Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика кримінального процесуального доказування та суміжних з ним питань, як-то сутність, система, значення засобів доказування та їх характеристика постійно викликають зацікавленість у науковій спільноті та стають предметом низки наукових

напрацювань. Зокрема, І.І. Котюк здійснює теоретико-правовий аналіз сучасного розуміння поняття «доказування» [2, с. 50–56], В.П. Гмирко розглядає доказування у кримінальному процесі через діяльнісну парадигму та з позицій проблематизації, СТД-репрезентації [3], М.А. Погорецький розкриває сучасні (нові) концепції кримінального процесуального доказування шляхом виокремлення його «системоутворюючих структурних елементів» та надання їхньої характеристики [4, с. 309–312; 5, с. 63–79].

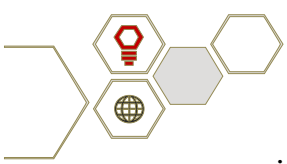
Останнім часом усе більше уваги з боку фахівців приділяється визначенню засобів доказування, вимог до них і порядку їх використання під час здійснення доказування в кримінальному провадженні. Наприклад, одним із перших комплексно досліджує кримінально-процесуальні засоби доказування С.М. Стахівський [6; 7]. Питання про сутність та систему засобів доказування також висвітлюють Н.Р. Бобечко, В.М. Фігурський, які наголошують на не виправданості обмеження засобів доказування виключно доказами [8, с. 310], К.В. Антонов, Р.І. Благута, Ю.В. Гуцуляк, О.М. Дуфенюк, В.Т. Нор, О.В. Сачко, В.М. Тертишник, В.Г. Уваров, які виділяють групи засобів доказування за таким критерієм як форма реалізації доказування в кримінальному провадженні [9, с. 78; 10, с. 39; 11, с. 303–305]. Окремо варто вказати про наукове напрацювання А.В. Коваленка, який здійснює спробу розкрити питання про сутність і систему засобів кримінального процесуального доказування через призму криміналістичної науки [12, с. 297–298].

Щодо негласних слідчих (розшукових) дій, які є окремим різновидом слідчих (розшукових) дій і, відповідно, засобами доказування, вони з моменту прийняття в 2012 році чинного КПК України постійно досліджуються великою кількістю учених і правознавців з різних аспектів. Зокрема, О.П. Бабіков розглядає негласні слідчі (розшукові) дії не лише з точки зору їх правової регламентації, а й досвіду застосування та використання [13], Я.О. Тализіна в нерозривному зв'язку висвітлює наукові підходи про підстави та порядок проведення негласних слідчих (розшукових) дій і правові позиції Верховного Суду, спрямовані на інтерпретацію проблемних питань інституту негласних

слідчих (розшукових) дій [14], Є.Д. Лук'янчиков, Б.Є. Лук'янчиков аналізують невідомі КПК України проблеми щодо інституту негласних слідчих (розшукових) дій та їх класифікації [15, с. 149–153], В.Д. Пчолкін, Р.О. Харьков розкривають підстави та умови застосування негласних слідчих (розшукових) дій [16, с. 230–232]. Цікавими та своєчасними є напрацювання С.Р. Тагієва, М.С. Пузирьова, С.В. Івашка, які релевантно розкривають окремі теоретичні та практичні аспекти негласних слідчих (розшукових) дій в умовах війни [17, с. 78–84; 18, с. 454–459]. Наведено далеко не більшу частину наукових напрацювань у царині дослідження проблематики регламентації та застосування негласних слідчих (розшукових) дій, що, своєю чергою, підкреслює актуальність окреслених питань і водночас їх невідомість на сьогодні. Це зумовлено як законодавчими змінами, так і новими викликами перед правоохоронною сферою через постійне видозмінення та вдосконалення механізмів кримінальної протиправної діяльності.

Виділення невідомених раніше частин загальної проблеми. Не применшуючи наукову та практичну цінність вагомому науковому доробку у частині дослідження інституту негласних слідчих (розшукових) дій, доводиться констатувати, що більшість учених роблять акцент переважно на процесуальному аспекті. Водночас криміналістичний аспект дослідження вказаного інституту в основному залишається поза увагою або ж розкривається фрагментарно. В криміналістичній науці негласні слідчі (розшукові) дії досліджуються переважно у контексті формування окремих криміналістичних методик за допомогою: визначення алгоритмів дій слідчого, дізнавача під вирішення ситуативно зумовлених тактичних завдань; систематизації та розкриття тактичних операцій під час розслідування окремих різновидів кримінальних правопорушень; виокремлення особливостей проведення окремих негласних слідчих (розшукових) дій з урахування змісту обставин, що підлягають з'ясуванню, й особливостей механізму вчинення окремого кримінального правопорушення. При цьому вчені оминають детальне висвітлення тактики проведення негласних слідчих (розшукових) дій з огляду на

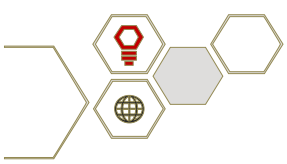

те, що відомості про методи та засоби їх проведення є інформацією з обмеженим доступом. Така ситуація негативно впливає на хід і результати досудового розслідування, на організацію діяльності органів досудового розслідування та призводить до невирішення низки теоретичних і прикладних проблем інституту негласних слідчих (розшукових) дій. Тому представлене наукове дослідження є однією із спроб вирішити окреслену проблематику шляхом виокремлення пріоритетних напрямів криміналістичних досліджень негласних слідчих (розшукових) дій як засобів доказування, що, своєю чергою, дозволить у подальшому сформулювати низку цінних з прагматичного та праксеологічного аспектів криміналістичних рекомендацій щодо тактики проведення окремих негласних слідчих (розшукових) дій на кожному з етапів.

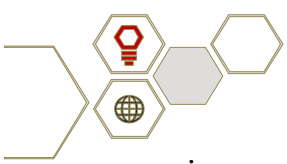
Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою представленого наукового дослідження є розкриття сутності та ознак негласних слідчих (розшукових) дій як засобів доказування через призму об'єкта криміналістичного дослідження. Відповідно до мети визначено такі завдання: здійснити аналіз наукових підходів до визначення поняття та сутнісних ознак негласних слідчих (розшукових) дій; з'ясувати роль негласних слідчих (розшукових) дій у процесі доказування в кримінальному провадженні; визначити перспективні напрями криміналістичних досліджень негласних слідчих (розшукових) дій.

Виклад основного матеріалу дослідження. У ст. 246 КПК України законодавець наводить офіційне тлумачення терміну «негласні слідчі (розшукові) дії» як «різновиду слідчих (розшукових) дій, відомості про факт та методи проведення яких не підлягають розголошенню, за винятком випадків, передбачених цим Кодексом» [1]. Крім того, аналіз положень ст. 93 КПК України дає можливість дійти висновку, що негласні слідчі (розшукові) дії є засобом доказування.

Є.Д. Лук'янчиков, Б.Є. Лук'янчиков, аналізуючи інститут негласних слідчих (розшукових) дій, підкреслюють, що вони є засобами формування доказів у кримінальному провадженні. Науковці наголошують, що «за

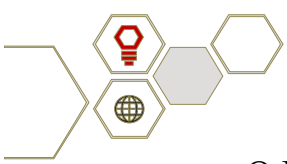
характером і пізнавальними можливостями ці слідчі (розшукові) дії наближаються до відповідних оперативно-розшукових заходів, що передбачені законом України «Про оперативно-розшукову діяльність», провадження яких покладається на визначені цим законом оперативні підрозділи». При цьому вони є різновидом слідчих (розшукових) дій, які відрізняються конфіденційним характером як факту, так і методів їх проведення [15, с. 149]. Відповідно, будучи різновидом слідчих (розшукових), а значить і процесуальних дій, підстави, умови та процесуальний порядок проведення негласних слідчих (розшукових) дій повинен бути чітко регламентованим кримінальним процесуальним законодавством і відповідати засадам кримінального провадження. Проте аналіз положень кримінального процесуального законодавства демонструє, що регламентація інституту негласних слідчих (розшукових) дій є неналежною. Зокрема, багато питань виникає з приводу порядку проведення окремих різновидів негласних слідчих (розшукових) дій, особливостей їх фіксації, особливо у випадках, коли проведення негласної слідчої (розшукової) дії є тривалим, особливостей використання результатів проведення негласних слідчих (розшукових) дій у кримінальному провадженні, інформування про їх проведення учасників кримінального провадження, обсяги та порядок відкриття результатів негласних слідчих (розшукових) дій під час відкриття матеріалів іншій стороні в порядку ст. 290 КПК України тощо. Більше за все, питання про організацію проведення негласних слідчих (розшукових) дій та використання їх результатів у кримінальному провадженні детальніше розкриваються у відповідній інструкції, затвердженій спільним наказом Генеральної прокуратури України, Міністерства внутрішніх справ України, Служби безпеки України, Адміністрації Державної прикордонної служби України, Міністерства фінансів України, Міністерства юстиції України від 16.11.2012 № 114/1042/516/1199/936/1687/5. Але, як відомо, підзаконні нормативно-правові акти не є складовими кримінального процесуального законодавства, а значить неналежна кримінальна процесуальна регламентація інституту негласних

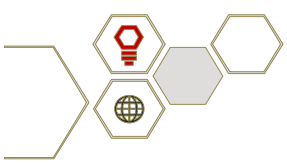
слідчих (розшукових) дій є порушенням принципу верховенства права, а саме такого його складника як «якість закону».

Крім того, повністю погоджуємося з В.Г. Уваровим, що «питання регламентації негласних слідчих (розшукових) дій – це проблема формування системи гарантій як розкриття злочину та здобуття достовірних фактичних даних в їх провадженні, так і надійного захисту прав і свобод людини в їх застосуванні. Тут має місце конкуренція приватних і публічних інтересів, яка має вирішуватись крізь призму принципу пропорційності» [19, с. 166]. При цьому вчений серед основних ознак негласних слідчих (розшукових) дій називає наявність свого об'єкту й особливого методу дослідження, зрозумілість, доступність для сприйняття і прозорість, відповідність принципу пропорційності [19, с. 167].

Цікавим є підхід до виокремлення ознак негласних слідчих (розшукових) дій, запропонований С.Р. Тагієвим, який на монографічному рівні різнобічно досліджує інститут негласних слідчих (розшукових) дій у кримінальному судочинстві України. Зокрема, на його думку, такими ознаками є наступні: «1) це різновид слідчих (розшукових) дій; 2) ключова ознака – негласність; 3) тісний зв'язок з ОРД; 4) структурно-логічна побудова їх системи залежно від тяжкості вчиненого злочину та факту втручання в приватне спілкування; 5) полісуб'єктність проведення, що передбачає здійснення взаємодії між учасниками кримінального провадження; 6) переважне проведення в кримінальному провадженні щодо тяжких або особливо тяжких злочинів» [20, с. 111]. Науковець, на наш погляд, удамо указує на суб'єктний склад, адже в КПК України зазначається, що «проводити негласні слідчі (розшукові) дії має право слідчий який здійснює досудове розслідування кримінального правопорушення, або за його дорученням – уповноважені оперативні підрозділи <...> За рішенням слідчого чи прокурора до проведення негласних слідчих (розшукових) дій можуть залучатися також інші особи» [1]. Тому важливо налагодити належну співпрацю між усіма суб'єктами, які залучені до проведення негласної слідчої (розшукової) дії.

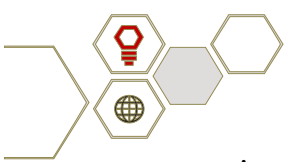
О.П. Бабіков, висвітлюючи межі допустимого використання результатів негласних слідчих (розшукових) дій з іншою метою, вказує, що «негласні слідчі (розшукові) дії у кримінальному процесуальному законодавстві розглядаються як виняткові, що можуть проводитися лише у випадках, коли у інший спосіб одержати інформацію неможливо, з дотриманням певних умов, гарантій та в порядку, передбаченому Главою 21 КПК України і низкою підзаконних нормативних актів» [21, с. 4]. У такий спосіб учений підкреслює такі основні ознаки негласних слідчих (розшукових) дій як винятковий характер, обов'язковість дотримання під час їх проведення законодавчо закріплених умов, гарантій та порядку. Водночас учений зазначає, що «засади використання результатів негласних слідчих (розшукових) дій в інших цілях або передання одержаної під час їх проведення інформації в інше провадження або з іншою метою також розглядаються як надзвичайно важливі умови з точки зору забезпечення балансу інтересів держави та приватності особи і запровадження судового контролю у цій сфері спрямоване на обмеження можливостей сторони обвинувачення щодо використання інформації, одержаної під час проведення негласних заходів в інших сферах. Поряд з цим, низка питань, що пов'язані з умовами та порядком використання такої інформації залишаються спірними» [21, с. 4]. Тобто помічаємо, що науковець також указує на нечіткість кримінальної процесуальної регламентації підстав, умов та порядку проведення негласних слідчих (розшукових) дій та використання їх результатів у кримінальному провадженні. Водночас, учений здійснює спробу вказати та багатогранну природу негласних слідчих (розшукових) дій, зазначаючи, що вони є не тільки засобами доказування в конкретному кримінальному провадженні, а й «в іншому провадженні, іншому судочинстві». При цьому акцентовано, що «питання використання результатів негласних слідчих (розшукових) дій з іншою метою <...> в законодавстві України залишається недостатньо врегульованим і не передбачає достатніх гарантій, що унеможливають використання такої інформації, що стосується приватного життя людини з іншою метою ніж та, що

зазначалася у клопотаннях перед слідчим суддею, та задля досягнення якої слідчим суддею надано такий дозвіл» [21, с. 7].

З урахуванням вищенаведених підходів до визначення ознак негласних слідчих (розшукових) дій і їх сутності, пропонуємо серед сутнісних ознак досліджуваного інституту виокремлювати наступні: 1) є різновидом процесуальних дій; 2) є засобом доказування; 3) чітка кримінальна процесуальна регламентація; 4) негласні методи проведення; 5) проводяться виключно в тих випадках, коли в інший спосіб неможливо отримати необхідні докази; 6) пов'язані з обмеженням прав і свобод людини; 7) уповноважені суб'єкти проведення. Відповідно, негласні слідчі (розшукові) дії – це різновид процесуальних дій, які проводяться конфіденційно уповноваженими суб'єктами з підстав і в порядку, визначеному кримінальним процесуальним законодавством, задля збирання доказів у кримінальному провадженні.

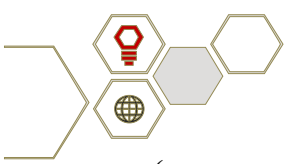
З наведеного помітно, що негласні слідчі (розшукові) дії є складними за процедурою їх проведення, що, своєю чергою, вказує на необхідність їх належної організації та планування, зокрема з використанням таких криміналістичних методів як моделювання, прогнозування, алгоритмізація. Крім того, враховуючи, що підготовка, проведення та фіксація негласних слідчих (розшукових) дій переважно є колективною працею, потрібно якісно налагодити співпрацю між усіма її учасниками, в тому числі використовуючи субординацію, координацію, спільні обговорення та планування, консультування тощо. Також важливу роль в організації та плануванні проведенні негласних слідчих (розшукових) дій відіграє врахування всіх тактичних ризиків, тактичних і стратегічних завдань розслідування, слідчих ситуацій під час вирішення питання про їх матеріально-технічне забезпечення та про вибір оптимальних методів їх проведення. Останні включають в себе як низку тактичних прийомів (організаційного, психологічного, розвідувального й т. п. характеру) і їх комбінацій, так і тактичні операції. Бо, як показує судово-слідча практика, негласні слідчі (розшукові) дії проводяться переважно комплексно. Більше за все, часто виникає необхідність у проведенні слідчих (розшукових) дій (наприклад, оглядів, допитів) і застосуванні

заходів забезпечення кримінального провадження (тимчасового доступу до речей і документів) як підготовчих заходів до проведення негласних слідчих (розшукових) дій. Фіксація негласних слідчих (розшукових) дій є складним етапом, оскільки від його повноти й якості залежить, чи будуть отримані в ході їх проведення відомості визнані належними, достовірними, допустимими та достатніми доказами. При цьому важливо поряд із процесуальними аспектами врахувати низку тактичних рекомендацій з приводу деталізації окремих обставин проведення негласних слідчих (розшукових) дій, використання технічних засобів фіксації, новітніх засобів вилучення слідової інформації тощо.

Вищенаведене тільки підкреслює необхідність криміналістичного дослідження негласних слідчих (розшукових) дій, оскільки останні є різновидом слідчих (розшукових) дій, за допомогою яких слідчий, дізнавач збирає (виявляє, фіксує та вилучає) слідову й іншу доказову інформацію. Відповідно, негласні слідчі (розшукові) дії, будучи засобами доказування, є робочим інструментом слідчого, дізнавача, а значить складовим елементом слідчої діяльності. Остання є одним із елементів об'єкта криміналістичної науки. Крім того, одним із завдань криміналістики є забезпечення ефективності досудового розслідування шляхом підвищення продуктивності слідчих (розшукових), негласних слідчих (розшукових), інших процесуальних дій та організаційних заходів, оптимізації діяльності органів досудового розслідування, налагодження співпраці з оперативними співробітниками, обізнаними особами, громадськістю та медіа.

Висновки. Отже, негласні слідчі (розшукові) дії є засобами доказування, які використовуються виключно в тих випадках, коли в інший спосіб неможливо отримати необхідні докази. Основними ознаками негласних слідчих (розшукових) дій, які визначають їх сутність і роль у кримінальному провадженні є наступні: є різновидом процесуальних дій; є засобом доказування; чітко регламентовані кримінальним процесуальним законодавством; здійснюються уповноваженими суб'єктами шляхом використання негласних методів проведення; мають виключний характер; пов'язані з обмеженням прав і свобод людини. Підстави, умови та порядок проведення негласних слідчих

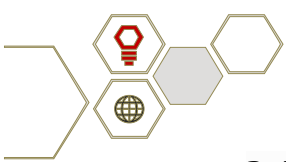

(розшукових) дій і використання їх результатів повинні відповідати засадам кримінального провадження та міжнародним правовим стандартам, у тому числі доказування.

З огляду на природу негласних слідчих (розшукових) дій і їх роль у процесі доказування як невід'ємної складової слідчої діяльності вказані дії представляють інтерес для криміналістичної науки, основним завданням якої є забезпечення ефективності досудового розслідування. Перспективними напрямками криміналістичних досліджень негласних слідчих (розшукових) дій є розроблення криміналістичних рекомендацій стосовно: 1) організації та планування проведення негласних слідчих (розшукових) дій і використання їх результатів за допомогою моделювання, прогнозування, алгоритмізації; 2) налагодження співпраці між слідчим (дізнавачем), прокурором, слідчим суддею, працівниками оперативних підрозділів, обізнаними особами й іншими учасниками вказаної процесуальної дії; 3) підготовки до проведення негласних слідчих (розшукових) дій; 4) обрання оптимальних методів (тактичних прийомів організаційного, психологічного, розвідувального й т. п. характеру) проведення окремих негласних слідчих (розшукових) дій чи тактичних операцій і належного матеріально-технічного забезпечення з урахуванням тактичних ризиків, тактичних і стратегічних завдань розслідування, слідчих ситуацій; 5) фіксації ходу та результатів проведення негласних слідчих (розшукових) дій у процесуальних документах, за допомогою технічних засобів фіксації, а також використання новітніх засобів вилучення слідової інформації.

Список використаних джерел

1. Кримінальний процесуальний кодекс України: закон України від 13.04.2012 № 4651–VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 9–10, № 11–12, № 13. Ст. 88.
2. Котюк І.І. Теоретико-правовий аналіз сучасного розуміння поняття «доказування». *Вісник кримінального судочинства*. 2017. № 1. С. 50–56.

3. Гмирко В.П. Доказування у кримінальному процесі: діяльнісна парадигма. Теоретичний аналіз. Проблематизація. СТД–репрезентація. Дніпропетровськ: Академія митної служби України, 2010. 314 с.

4. Погорецький М.А. Сучасні концепції кримінального процесуального доказування. *Сучасні тенденції розвитку криміналістики та кримінального процесу*: збірник матеріалів Міжнар. наук.-практ. конф. до 100-річчя від дня народження професора М.В. Салтевського (м. Харків, 08 листоп. 2017 р.). Харків, 2017. С. 309–312.

5. Погорецький М.А. Нова концепція кримінального процесуального доказування. *Вісник кримінального судочинства*. 2015. № 3. С. 63–79.

6. Стахівський С.М. Кримінально-процесуальні засоби доказування: автореф. дис. ... докт. юрид. наук: спец. 12.00.09. Київ, 2005. 31 с.

7. Стахівський С.М. Теорія і практика кримінально-процесуального доказування: монографія. Київ, 2005. 272 с.

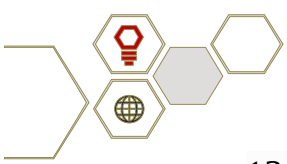
8. Бобечко Н.Р., Фігурський В.М. Поняття засобів кримінального процесуального доказування. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 5. С. 309–316. DOI [HTTPS://DOI.ORG/10.32782/2524-0374/2023-5/77](https://doi.org/10.32782/2524-0374/2023-5/77).

9. Антонов К.В., Сачко О.В., Тертишник В.М., Уваров В.Г. Теорія доказів: підручник для слухачів магістратури юридичних вузів / за заг. ред. д.ю.н., професора В.М. Тертишника. Київ: Алерта, 2015. 294 с.

10. Докази та доказування у кримінальному провадженні: навч. посібник / Р.І. Благута, Ю.В. Гуцуляк, О.М. Дуфенюк та ін. Львів: ЛьвДУВС, 2018. 272 с.

11. Велика українська юридична енциклопедія: у 20 т. Т. 19: Кримінальний процес, судоустрій, прокуратура та адвокатура / редкол.: В.Т. Нор (голова) та ін.; Нац. акад. прав. наук України; Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків: Право, 2020. 960 с.

12. Коваленко А.В. Криміналістичні засоби кримінального процесуального доказування. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2023. № 4. Том 30. С. 293–303. DOI: 10.31359/1993-0909-2023-30-4-293.

13. Бабіков О.П. Негласні слідчі (розшукові) дії: теорія і практика: практичний посібник. Київ: Норма права, 2023. 434 с.
14. Тализіна Я.О. Негласні слідчі (розшукові) дії: науково-практичний коментар до глави 21 КПК України з постатейними правовими позиціями Верховного Суду. Київ: Юрінком Інтер, 2024. 704 с.
15. Лук'янчиков Є.Д., Лук'янчиков Б.Є. Негласні слідчі (розшукові) дії та їх класифікація. *Вісник НТУУ «КПІ». Політологія. Соціологія. Право*. 2013. Вип. 4 (20). С. 149–153.
16. Пчолкін В.Д., Харьков Р.О. Підстави для проведення негласних слідчих (розшукових) дій. *Актуальні питання досудового розслідування та тенденції розвитку криміналістичної методики*: збірник матеріалів науково-практичної конференції (21 листоп. 2018 р.). Харків, 2018. С. 230–232.
17. Тагієв С.Р., Пузирьов М.С., Івашко С.В. Негласні слідчі (розшукові) дії в умовах війни: окремі теоретичні та практичні аспекти (частина I). *Науковий вісник Дніпровського державного університету внутрішніх справ*. 2023. № 1. С. 78–84. DOI: <https://doi.org/10.31733/2078-3566-2023-1-78-84>.
18. Тагієв С.Р., Пузирьов М.С., Івашко С.В. Негласні слідчі (розшукові) дії в умовах війни: окремі теоретичні та практичні аспекти (частина II). *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2023. № 2. С. 454–459. DOI: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2023.02.79>.
19. Уваров В.Г. Негласні слідчі (розшукові) дії: проблеми юридичної визначеності та ефективності. *Правова позиція*. 2016. № 2 (17). С. 163–170.
20. Тагієв С.Р. Негласні (слідчі) розшукові дії у кримінальному судочинстві України: монографія. Київ: ВД «Дакор», 2015. 440 с.
21. Бабіков О.П. Використання результатів негласних слідчих (розшукових) дій з іншою метою – межі допустимого. *Часопис Київського університету інтелектуальної власності та права*. 2024. Вип. 5. С. 3–8. DOI <https://doi.org/10.32782/chasopyskiivp/2024-5-1>.